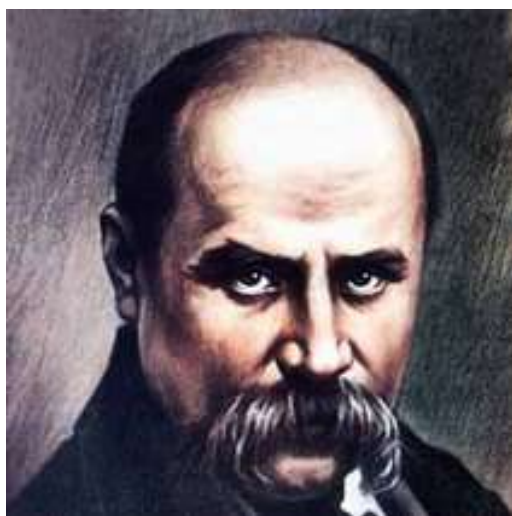

Перерва

Спецвипуск березень 2012 р.

шкільна газета Сквирської ЗОШ I-III ступенів №2

Тарас Григорович Шевченко

співець України, її вірний син, наша вічна гордість та наш вічний смуток. Як багато і як мало знаємо ми про великого Кобзаря.

Він виступив як поет-новатор, приніс з собою в українську літературу «слово нове», новий світ поезії, неповторні образи, картини й барви, небачене раніше багатство й широчінь тем, ідей, мотивів, жанрових форм, вивів українську літературу на шлях реалізму й народності.

Писати вірші Тарас Шевченко почав ще до звільнення а кріпацтва. Перша згадка про один із його ранніх віршів, що дійшла до нас, датована 31 березня 1837 року. Про неабиякі художні здібності Тараса свідчить виконаний у Вільно найраніший відомий його малюнок, підписаний: «1830 года рисовал Тарас Шевченко». Листування й спогади сучасників поета дають чимало свідчень того, яке велике й сильне враження справили ці перші твори Т. Шевченка на всіх. Друкованих книжок не вистачало, і твори Т. Шевченка починають копіювати, переписувати. Такі списки, повні й вибіркові, поширюються в численних примірниках не тільки на Україні, а потрапляють і в Білорусію, і на Кавказ, перетинають кордони, їх пересилають у Варшаву, Прагу... Осінь 1845 року - час виняткової творчої продуктивності для поета. Протягом жовтня - грудня він написав поеми «Єретик», «Сліпий», «Наймичка», вогненну інвективу «Кавказ», послання «І мертвим, і живим...», цикл переспівів «Давидові псалми», вірші «Холодний Яр», «Минають дні, минають ночі...», «Як умру, то поховайте...» («Заповіт») та інші твори.

Поет працює з величезним творчим натхненням та енергією. Однією з могутніх вершин революційно - викривальної поезії Т. Шевченка цього часу став «Кавказ» - рідкісної емоційної наснаженості твір, надзвичайно глибокий і значущий своїми суспільно-політичними ідеями. Через одинадцять днів після завершення «І мертвим, і живим...» поет пише нове послання - «Як умру, то поховайте...», звернене вже не до інтелігенції, а до народу, до селянства, яке єдине, за Шевченком, здатне і повинне повалити ненависний самодержавно - кріпосницький лад і натомість створити нове суспільство, суспільство здійснених ідеалів волі, нову, велику, вільну сім'ю вільних народів. У цьому творі, а любов'ю прийнятому народом як його «Заповіт», поет - трибун вже не «усовіщає», а кидає палкий революційний клич:

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
На початку 1846 року Т.
Шевченко звів усі свої твори,
написані протягом трьох
попередніх років, у велику
рукописну збірку під назвою
«Три літа».

Творчість була для нього тільки духовною потребою, а й формою протесту проти царського свавілля. Записуючи рядок за рядком, він підтверджував свої ж слова: «Караюсь, мучуся... але не каюсь!.. » Одна за одною виникають «захаявні книжечки» - таємні рукописні збірочки «невольничої поезії» Т. Шевченка. На третьому році заслання, після повернення з Аральської описової експедиції до Оренбурга, поет переписав свою «невольничу поезію» у нові маленькі саморобні книжечки, яких набралось двадцять сім. З'єднані разом, вони склали знамениту «Малу книжку» - перше чистове зведення віршів і поем 1847 - початку 1850 років. За доносом одного з офіцерів-«землячків», поета відправили в одну з рот у віддалене Новопетровське укріплення, розташоване на півострові Мангишлак, під якнайсуворіший нагляд. Настали найтяжчі часи Шевченкового заслання, період найбільшої ізоляваності поета від світу, коли обірвалися навіть листовні зв'язки з нечисленними друзями на волі, встановлені у попередні роки.

I

не

Злободенним був перший вірш Т. Шевченка, написаний після повернення з заслання,- «Сон» («На панщині пшеницю жала...»). В ньому з великою художньою силою змальовано мрії селян про давно очікуване звільнення з кріпацького ярма, висловлено народне розуміння «сподіваної волі». У вірші «Я не нездужаю, нівроку...» поет, тавруючи антинародну сутність царизму, проголошує революційний шлях розв'язання селянського питання за допомогою «сокири»:

Добра не жди,
Не жди сподіваної волі -
Вона заснула: цар Микола
приспав. А щоб збудить
Хиренну волю, треба миром,
Громадою обух сталить;
Та добре вигострить сокиру-
Та й заходиться вже будить.

..В умовах рабства, рекрутчини, невлаштованости особистого життя й безпритульності, повсякчасних цькувань і гонінь, без системної освіти Шевченко зміг стати фаховим малярем - академіком графіки, поетом, драматургом, письменником-просвітником. Пророчим словом він реформував рідну мову й розбуркав ним націю від важкого летаргічного сну. Його глибокі знання фольклору, етнографії, історії Слова Божого, а на їх ґрунті дивовижні філософські передбачування й досьгодні вражають нащадків.

Усього лише сорок сім років життя. Двадцять чотири - у рабстві, десять - під муштрою і шпіцрутенами, а залишок життя - під пильним наглядом. $47-34=13$ - сумна арифметика...

Кому ще зведено понад шістсот монументів на всіх континентах, а твори перекладено на сто сорок мов світу. Шевченків феномен, велич постати, значущість його слова, безперечно, не в кількості монументів і накладках видань. Парадокс невблаганного часу демонструє зворотний процес - ми не віддаляємося від Шевченка, навпаки - стаємо ближче.

У довідниках зі світової літератури існує навіть окреме визначення - "шевченківський вірш", тобто деякі стилістичні особливості творчості Шевченка стали знахідкою не лише для вітчизняних митців, а й поетів інших літератур. Це поняття узагальнює метро-ритмічні форми організації вірша на основі народно-пісенної лірики, при чому виразність досягається через переходи від одного метру до іншого. Більше того, використання різних віршованих форм усередині однієї композиції, вперше введені Шевченком, стало основою

поетичної техніки літератури ХХ сторіччя. Отже, цілком справедливим і природним є той факт, що твори великого Кобзаря були перекладені майже всіма мовами світу. І досі літературознавці вивчають, а письменники творчо використовують спадщину українського народного поета Тараса Шевченка. Для геніїв не існує дати смерті...

Цікаво знати...

6 березня у столичному музеї Тараса Шевченка назвали імена переможців конкурсу кінопроектів, присвячених 200-річчю з дня народження Шевченка. Кращим автором сценарію і кінопроекту став київський сценарист Олександр Денисенко. Друге місце посів ужгородський письменник Олександр Гаврош.

Олександр Денисенко каже, аби зняти стрічку за його сценарієм «Прощання з пустелею» необхідно 30-40 мільйонів гривень. Це буде фільм про звільнення Шевченка з Новопетрівського укріплення у Казахстані. 2014-го його мають випустити в національний прокат. У сценарії є 90% вигадки, 10% — біографічна правда про Шевченка.

Призовий фонд, 200 тисяч гривень, журі вирішило поділити на двох. 120 тисяч дали за перше місце, 80 — за друге. Конкурс організував благодійний фонд «Велика Родина».